

U S T A W A

z dnia 17 grudnia 2021 r.

o ochotniczych strażach pożarnych

**Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2024 r.
poz. 233, 1692.**

Doceniając szczególną postawę obywatelską ochotniczego pożarnictwa „Bogu na chwałę, ludziom na pożytek” na przestrzeni dziejów naszej państwowości, kierując się konstytucyjnym prawem do dobrowolnego zrzeszania się, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ochotnicze straże pożarne to jednostki ochrony przeciwpożarowej będące stowarzyszeniami w rozumieniu ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261).

2. Ochotnicze straże pożarne są umundurowanymi, wyposażonymi w specjalistyczny sprzęt, przeznaczonymi do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, w tym prowadzącymi działania w zakresie ratownictwa specjalistycznego, jednostkami ochrony przeciwpożarowej.

3. Ochotnicze straże pożarne zrzeszają członków ochotniczych straży pożarnych, zwanych dalej „strażakami OSP”.

4. Ochotnicze straże pożarne spełniają służebną rolę wobec społeczności lokalnej, wykonując swoje zadania z poszanowaniem godności i praw obywateli.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) działaniach ratowniczych – należy przez to rozumieć działania, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2057 oraz z 2023 r. poz. 1088 i 1560);
- 2) akcjach ratowniczych – należy przez to rozumieć akcje, o których mowa w art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 127).

Art. 3. Do zadań ochotniczych straży pożarnych należy w szczególności podejmowanie działań w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska przez:

- 1) prowadzenie działań ratowniczych, udział w działaniach ratowniczych oraz akcjach ratowniczych, a także udział w działaniach prowadzonych przez inne służby, inspekcje i straż;
- 2) udział w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych poza granicami kraju na podstawie umów międzynarodowych;
- 3) udział w alarmowaniu i ostrzeganiu ludności o zagrożeniach;
- 4) udział w ochronie ludności;
- 4a) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 5) wykonywanie kwalifikowanej pierwszej pomocy;
- 6) organizowanie ćwiczeń oraz udział w szkoleniach, ćwiczeniach i zawodach sportowo-pożarniczych organizowanych przez Państwową Straż Pożarną, gminę lub inne uprawnione podmioty;
- 7) zabezpieczanie obszaru chronionego właściwej jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej, określonego w powiatowym (miejskim) planie ratowniczym;
- 8) propagowanie zasad i dobrych praktyk w zakresie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów;
- 9) organizowanie przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej;
- 10) organizowanie przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
- 11) upowszechnianie i wspieranie współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi z zakresu ochrony przeciwpożarowej;
- 12) propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy;
- 13) wspieranie gminy w realizacji pomocy na rzecz społeczności lokalnej;
- 14) integrowanie społeczności lokalnej;
- 15) udział we współpracy międzynarodowej gminy.

Art. 4. 1. Ochotnicze straże pożarne mogą tworzyć młodzieżowe drużyny pożarnicze lub dziecięce drużyny pożarnicze w celu zainteresowania dzieci i młodzieży działalnością szkoleniową, sportową i społeczną na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności.

2. Do młodzieżowej drużyny pożarniczej lub dziecięcej drużyny pożarniczej mogą należeć osoby w wieku do 18 lat – za zgodą jednego z rodziców, opiekunów prawnych albo opiekunów faktycznych.

Art. 5. 1. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej prowadzi ewidencję sił i środków ochotniczych straży pożarnych, którymi może dysponować do działań ratowniczych we współpracy z właściwym wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) oraz starostą.

2. Ewidencja, o której mowa w ust. 1, jest prowadzona w celu właściwego dysponowania ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczych, z uwzględnieniem ich potencjału i możliwości.

Art. 6. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, przy pomocy wskazanego zastępcy, zapewnia wsparcie ochotniczych straży pożarnych w celu realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, a także współdziałanie ze związkami i stowarzyszeniami zrzeszającymi ochotnicze straże pożarne.

Art. 7. 1. Gmina jest obowiązana do zawarcia umowy ze wszystkimi ochotniczymi strażami pożarnymi działającymi na jej terenie, zawierającej postanowienia dotyczące podejmowanych działań, o których mowa w art. 3, oraz postanowienia dotyczące obowiązków, o których mowa w art. 10 ust. 1.

2. W przypadku gdy na terenie gminy nie ma jednostki ochrony przeciwpożarowej, gmina jest obowiązana do zawarcia umowy z gminą sąsiednią, w której funkcjonuje taka jednostka, w uzgodnieniu z właściwym komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, w celu właściwego dla tej gminy zabezpieczenia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem.

Rozdział 2

Zasady przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych

Art. 8. Do udziału w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych jest uprawniony strażak OSP, który:

- 1) ukończył 18 lat, a nie ukończył 65 lat,
- 2) posiada aktualne ubezpieczenie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2,

- 3) posiada aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych,
 - 4) odbył szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - 5) ukończył z wynikiem pozytywnym szkolenie podstawowe przygotowujące do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych
- zwany dalej „strażakiem ratownikiem OSP”.

Art. 9. 1. Dopuszcza się pełnienie funkcji kierowcy przez strażaków ratowników OSP po ukończeniu przez nich 65 lat pod warunkiem posiadania aktualnych badań lekarskich dopuszczających do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych.

1a. Strażacy ratownicy OSP, o których mowa w ust. 1, mogą brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych.

2. Kandydatem na strażaka ratownika OSP jest:

- 1) strażak OSP, który ukończył 18 lat, a nie ukończył 65 lat, i który jest uczestnikiem szkolenia podstawowego przygotowującego do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych, lub
- 2) strażak OSP w wieku od 16 do 18 lat, który za zgodą jednego z rodziców, opiekunów prawnych albo opiekunów faktycznych jest uczestnikiem szkolenia podstawowego przygotowującego do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych, z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 204 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465).

3. Zarząd ochotniczej straży pożarnej, zwany dalej „zarządem OSP”, prowadzi wykaz strażaków ratowników OSP, który na bieżąco aktualizuje i przekazuje właściwemu komendantowi powiatowemu (miejskiemu) Państwowej Straży Pożarnej oraz właściwemu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta).

Art. 10. 1. W ramach realizacji zadania własnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej gmina zapewnia, stosownie do posiadanych sił i środków, ochotniczym strażom pożarnym:

- 1) obiekty, tereny, pojazdy i sprzęt specjalistyczny, środki ochrony indywidualnej, umundurowanie, w tym umundurowanie wyjściowe, i środki łączności oraz ich utrzymanie;
- 1a) finansowanie szkoleń innych niż wskazane w art. 11 ust. 1 oraz szkoleń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy;

- 2) ubezpieczenie strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP oraz członków i opiekunów młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych, w tym ubezpieczenie grupowe, od odpowiedzialności cywilnej i od następstw nieszczęśliwych wypadków, podczas wykonywania powierzonych zadań;
- 3) badania lekarskie strażaków ratowników OSP przeprowadzane w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych;
- 4) badania lekarskie kandydatów na strażaków ratowników OSP przeprowadzane w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w szkoleniu podstawowym przygotowującym do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych;
- 5) wyżywienie strażaków ratowników OSP podczas prowadzenia działań ratowniczych, udziału w działaniach ratowniczych oraz akcjach ratowniczych, udziału w działaniach prowadzonych przez inne służby, inspekcje i straże trwających co najmniej 6 godzin, a także szkoleniach, ćwiczeniach i zawodach sportowo-pożarniczych trwających co najmniej 8 godzin.

2. Obowiązku wynikającego z ust. 1 pkt 3 nie stosuje się w przypadku posiadania przez strażaka ratownika OSP równorzędnego i aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych.

3. Strażak ratownik OSP ma prawo do bezpłatnych okresowych badań lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych.

4. Kandydat na strażaka ratownika OSP ma prawo do bezpłatnych badań lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do udziału w szkoleniu podstawowym przygotowującym do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych.

5. Badania przeprowadza lekarz, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 229 § 8 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

6. Podczas realizowania zadania własnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej gmina może korzystać ze wsparcia właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewody.

7. W celu koordynacji ochotniczych straży pożarnych funkcjonujących na terenie gminy właściwy wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać

komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, którego wyznacza spośród strażaków OSP lub pracowników podległego mu urzędu.

8. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb, sposób, częstotliwość oraz zakres przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 3 i 4, w celu zapewnienia ochrony zdrowia strażaka ratownika OSP oraz kandydata na strażaka ratownika OSP w sposób umożliwiający prawidłowe wykonywanie zadań, o których mowa w art. 3, biorąc pod uwagę specyfikę działań ratowniczych oraz szkoleń.

Art. 11. 1. Szkolenia, w tym szkolenia specjalistyczne strażaków ratowników OSP oraz kandydatów na strażaków ratowników OSP, prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna na podstawie programów opracowywanych przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz na podstawie programu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, o którym mowa w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1541, 1560 i 1972).

2. W ramach szkoleń, o których mowa w ust. 1, są realizowane kursy przygotowujące do uzyskiwania przez strażaków ratowników OSP kwalifikacji i uprawnień do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t.

3. Skierowanie strażaków ratowników OSP na kursy, o których mowa w ust. 2, wymaga zawarcia umowy między właściwym komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej a strażakiem ratownikiem OSP na pełnienie funkcji kierowcy w danej ochotniczej straży pożarnej na okres nie krótszy niż 5 lat, liczony od momentu uzyskania kwalifikacji i uprawnień. O zawarciu umowy właściwy komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej powiadamia właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

4. Ukończenie przez strażaka ratownika OSP będącego ratownikiem w rozumieniu art. 13 ust. 1–1b ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym szkoleń z poszczególnych dziedzin ratowniczych w zakresie podstawowym, o których mowa w zasadach określonych na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, uznaje się za równorzędne z ukończeniem szkolenia w zawodzie strażak.

5. Programy szkoleń, o których mowa w ust. 1, zamieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

6. Gmina może wspierać finansowo Państwową Straż Pożarną w prowadzeniu szkoleń, o których mowa w ust. 1, stosownie do posiadanych środków finansowych.

Rozdział 3

Świadczenia na rzecz strażaków ratowników OSP

Art. 12. Pracodawca zwalnia od świadczenia pracy strażaka ratownika OSP biorącego udział w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych, szkoleniach lub ćwiczeniach organizowanych przez gminę, Państwową Straż Pożarną lub inne uprawnione podmioty na czas ich trwania, a także na czas niezbędny do odpoczynku zgodnie z art. 132 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Art. 13. 1. Strażakowi ratownikowi OSP, który uczestniczył w zaewidencjonowanym w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej, o którym mowa w art. 14g ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu, zawodach lub ćwiczeniu i doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu;
- 2) renta z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy;
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 14 ust. 1, przysługują również strażakowi ratownikowi OSP, który doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu w drodze do siedziby ochotniczej straży pożarnej w celu udziału w działaniu ratowniczym lub akcji ratowniczej.

3. Członkom rodziny strażaka ratownika OSP, który zmarł wskutek okoliczności, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej;
- 2) renta rodzinna;
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

4. Jednorazowe odszkodowania, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 3 pkt 1, przysługują na zasadach i w trybie określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przepisach ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach

odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (Dz. U. z 2023 r. poz. 2015), w wysokości kwot ustalanych na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych i są wypłacane przez właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

5. Renty, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2, przysługują strażakom ratownikom OSP oraz członkom ich rodzin na zasadach, w trybie i wysokości określonych w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2020 r. poz. 984).

6. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 3, ustala i wypłaca na podstawie przepisów o odszkodowaniach przysługujących w związku ze służbą w Państwowej Straży Pożarnej właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

7. Wysokość odszkodowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 3, ustala się według następujących zasad:

- 1) w razie utraty lub całkowitego zniszczenia mienia odszkodowanie ustala się według ceny jego zakupu obowiązującej w czasie ustalania odszkodowania, z uwzględnieniem stopnia zużycia tego mienia;
- 2) w razie uszkodzenia mienia odszkodowanie stanowi równowartość przywrócenia go do stanu sprzed wypadku; jeżeli jednak stopień uszkodzenia mienia jest znaczny albo koszty naprawy przekroczyłyby wartość uszkodzonego mienia, wypłaca się odszkodowanie w wysokości określonej w pkt 1.

8. Strażakowi ratownikowi OSP, któremu świadczenia odszkodowawcze, o których mowa w ust. 1, przysługują także z tytułu stosunku pracy, służby lub ubezpieczenia społecznego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez uprawnionego.

9. W razie śmierci strażaka ratownika OSP, który uczestniczył w zaewidencjonowanym w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej, o którym mowa w art. 14g ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu, koszty pogrzebu pokrywa się ze środków pozostających w dyspozycji właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej na zasadach i w trybie określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej.

10. W razie pokrycia kosztów pogrzebu ze środków pozostających w dyspozycji właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej uprawnionym członkom rodziny zmarłego przysługuje połowa zasiłku pogrzebowego.

Art. 13a. 1. Członkom rodziny strażaka ratownika OSP, którego śmierć nastąpiła w związku z udziałem w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej albo organizowanych przez Państwową Straż Pożarną ćwiczeniach, w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu, przysługuje świadczenie pieniężne na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia (Dz. U. poz. 658).

2. Do ustalenia wysokości świadczenia pieniężnego stosuje się obowiązujące na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego datę złożenia wniosku przeciętne uposażenie, o którym mowa w art. 85 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej.

3. Prawo do świadczenia pieniężnego oraz jego wysokość ustala w formie decyzji organ emerytalny określony przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Świadczenie pieniężne wypłaca organ emerytalny, o którym mowa w ust. 3.

5. Do spraw załatwianych w formie decyzji, o której mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy art. 5, art. 7, art. 8 ust. 2 i 5–11, art. 9 ust. 2, art. 10 i art. 11 ustawy, o której mowa w ust. 1.

6. Do wniosku o przyznanie świadczenia pieniężnego załącza się:

- 1) dokument wystawiony przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej właściwego dla siedziby ochotniczej straży pożarnej strażaka ratownika OSP potwierdzający, że śmierć strażaka ratownika OSP nastąpiła wskutek okoliczności, o których mowa w ust. 1;
- 2) aktualny odpis aktu stanu cywilnego potwierdzający zaistnienie okoliczności uzasadniających złożenie wniosku;
- 3) inny dokument urzędowy potwierdzający zaistnienie okoliczności innych niż wymienione w pkt 1 i 2 uzasadniających złożenie wniosku.

Art. 13b. W razie zbiegu prawa do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 13a, z prawem do emerytury lub renty, lub uposażenia w stanie spoczynku, lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się

świadczenie wyższe albo wybrane przez członka rodziny, o którym mowa w art. 3 ustawy, o której mowa w art. 13a ust. 1, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Wybór świadczenia pieniężnego nie pozbawia osoby uprawnionej innych świadczeń i uprawnień przysługujących emerytom i rencistom przewidzianych w odrębnych przepisach.

Art. 14. 1. Strażakowi ratownikowi OSP, który uczestniczył w zaewidencjonowanym w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej, o którym mowa w art. 14g ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu i doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, za czas niezdolności do pracy, za który nie zachował prawa do wynagrodzenia, nie otrzymał zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie odrębnych przepisów, przysługuje, na jego wniosek, rekompensata pieniężna, zwana dalej „rekompensatą”.

2. Rekompensata przysługuje za każdy dzień niezdolności do pracy w wysokości 1/30 minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie art. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207 oraz z 2023 r. poz. 1667).

3. Rekompensatę przysługującą strażakowi ratownikowi OSP ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

4. W przypadku gdy strażakowi ratownikowi OSP przysługiwałaby rekompensata przyznana w wysokości wyższej niż otrzymane wynagrodzenie albo otrzymany zasiłek chorobowy, albo otrzymane świadczenie rehabilitacyjne, na jego wniosek wypłaca się wyrównanie do wysokości rekompensaty. Przepis ust. 3 stosuje się.

5. Rekompensata jest wypłacana za okres niezdolności do pracy, lecz nie dłużej niż przez okres łącznego pobierania zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780).

6. W celu przyznania rekompensaty albo wyrównania do wysokości rekompensaty strażak ratownik OSP przedkłada dokumenty potwierdzające zaistnienie zdarzenia, o którym mowa w ust. 1.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania rekompensaty oraz wyrównania do wysokości rekompensaty, wzór wniosków o ustalenie prawa do rekompensaty i wyrównania do wysokości rekompensaty oraz dokumenty stanowiące podstawę do ich ustalenia i wypłaty, kierując się koniecznością ujednoczenia procedur oraz zapewnienia sprawnej realizacji przyznawania rekompensaty oraz wyrównania do wysokości rekompensaty.

Art. 15. 1. Strażak ratownik OSP, który uczestniczył w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu, otrzymuje, niezależnie od otrzymywanego wynagrodzenia, ekwiwalent pieniężny.

1a. Ekwiwalent pieniężny otrzymują również:

- 1) kandydat na strażaka ratownika OSP, o którym mowa w art. 9 ust. 2 pkt 1,
- 2) strażak ratownik OSP, który brał udział w działaniach, o których mowa w art. 3 pkt 7

– stosownie do posiadanych przez gminę środków finansowych.

2. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego ustala, nie rzadziej niż raz na 2 lata, właściwa rada gminy w drodze uchwały. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672) przed dniem ustalenia ekwiwalentu pieniężnego. Ekwiwalent pieniężny nalicza się za każdą rozpoczętą godzinę liczoną od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej lub gotowości do wyjazdu w celu realizowania zadań, o których mowa w art. 3 pkt 7, bez względu na liczbę wyjazdów w ciągu jednej godziny, a w przypadku kandydata na strażaka ratownika OSP – za każdą rozpoczętą godzinę szkolenia. Ekwiwalent pieniężny jest wypłacany z budżetu właściwej gminy.

3. Za czas nieobecności w pracy z przyczyn określonych w ust. 1 strażacy ratownicy OSP zachowują uprawnienie do innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą, przewidziane w odrębnych przepisach.

Art. 15a. Rada gminy może, w drodze uchwały, przyznać ekwiwalent pieniężny strażakom ratownikom OSP za wykonywanie zadań innych niż wymienione w art. 15.

W uchwale wskazuje się te zadania oraz wysokość i sposób ustalenia ekwiwalentu pieniężnego.

Art. 16. 1. Strażakowi ratownikowi OSP przysługuje świadczenie ratownicze z tytułu wysługi lat w ochotniczej straży pożarnej w wysokości 200 zł.

2. Prawo do świadczenia ratowniczego przysługuje strażakowi ratownikowi OSP, który:

1) czynnie uczestniczył w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych:

- a) w przypadku mężczyzn – przez co najmniej 25 lat,
- b) w przypadku kobiet – przez co najmniej 20 lat oraz

2) osiągnął:

- a) w przypadku mężczyzn – 65. rok życia,
- b) w przypadku kobiet – 60. rok życia.

3. Przez czynne uczestnictwo należy rozumieć bezpośredni udział co najmniej raz w roku w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych.

4. Ewidencję udziału strażaków ratowników OSP w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych, obejmującą datę, numer i miejsce podjętych działań ratowniczych lub akcji ratowniczych oraz imienny wykaz ich uczestników, prowadzi właściwy komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.

4a. Ewidencja udziału strażaków ratowników OSP w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych może być prowadzona z wykorzystaniem Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej, o którym mowa w art. 14g ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej.

4b. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej przechowuje dane, o których mowa w ust. 4, przez co najmniej 50 lat.

5. Przy naliczaniu okresu czynnego uczestnictwa w działaniach ratowniczych nie jest wymagane zachowanie ciągłości wysługi lat w ochotniczej straży pożarnej.

6. Świadczenie ratownicze, a także koszty jego obsługi są finansowane z budżetu państwa.

Art. 17. 1. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej właściwy dla siedziby ochotniczej straży pożarnej strażaka ratownika OSP, zwany dalej „organem przyznającym”, na wniosek tego strażaka ratownika OSP lub jego przedstawiciela ustawowego, pełnomocnika albo opiekuna prawnego przyznaje, w formie decyzji, świadczenie ratownicze i ustala jego wysokość po:

- 1) sprawdzeniu kompletności wniosku o przyznanie świadczenia ratowniczego;
- 2) spełnieniu przez wnioskodawcę wymogu, o którym mowa w art. 16 ust. 2 pkt 1, na podstawie potwierdzenia właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub dokumentacji prowadzonej przez Państwową Straż Pożarną o spełnieniu przez wnioskodawcę wymagań do przyznania świadczenia ratowniczego;
- 3) osiągnięciu przez wnioskodawcę wieku uprawniającego do przyznania świadczenia ratowniczego.

2. Wniosek o przyznanie świadczenia ratowniczego zawiera:

- 1) dane wnioskodawcy, który ubiega się o świadczenie ratownicze, w tym:
 - a) pierwsze i drugie imię oraz nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) numer PESEL albo, jeśli nie nadano tego numeru, serię i numer dowodu osobistego lub numer paszportu,
 - d) adres miejsca zamieszkania,
 - e) adres do korespondencji, jeśli jest inny niż adres zamieszkania;
- 2) wskazanie sposobu wypłaty świadczenia ratowniczego wraz z podaniem danych niezbędnych do jego wypłaty;
- 3) podpis wnioskodawcy lub jego przedstawiciela ustawowego, pełnomocnika albo opiekuna prawnego;
- 4) potwierdzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

3. Niekompletny wniosek o przyznanie świadczenia ratowniczego organ przyznający pozostawia bez rozpoznania, o czym informuje osobę składającą wniosek.

4. Prawo do świadczenia ratowniczego powstaje z dniem spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 16 ust. 2.

5. Świadczenie ratownicze organ przyznający przyznaje od miesiąca złożenia wniosku.

6. Organ przyznający przekazuje właściwemu komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej kopię wniosku o przyznanie świadczenia ratowniczego oraz kopię decyzji o przyznaniu świadczenia ratowniczego, poświadczone za zgodność z oryginałem.

7. Decyzję w sprawie przyznania świadczenia ratowniczego doręcza się wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem.

8. Postępowanie o przyznanie świadczenia ratowniczego kończy się nie później niż w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie tego świadczenia.

9. Od decyzji w sprawie przyznania świadczenia ratowniczego przysługuje wnioskodawcy odwołanie do właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w terminach i na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 i 803).

10. Złożenie odwołania od decyzji w sprawie przyznania świadczenia ratowniczego nie wstrzymuje jej wykonania.

10a. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej zapewnia funkcjonowanie systemu teleinformatycznego służącego do obsługi świadczeń ratowniczych, umożliwiającego:

- 1) przyznawanie i obsługę przez komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej świadczenia ratowniczego dla strażaków ratowników OSP;
- 2) przekazywanie organowi emerytalnemu określonego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zwanemu dalej „organem wypłacającym”, przez właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej zestawienia świadczeń ratowniczych przyznanych w danym miesiącu w postaci elektronicznej, w formacie uzgodnionym z organem wypłacającym.

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o przyznanie świadczenia ratowniczego, mając na względzie konieczność zawarcia we wniosku informacji niezbędnych do ustalenia i wypłaty świadczenia ratowniczego.

Art. 18. 1. Świadczenie ratownicze wypłaca organ wypłacający.

2. Świadczenie ratownicze wypłaca się miesięcznie, do 15. dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym przyznano świadczenie ratownicze.

3. Właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej przekazuje organowi wypłacającemu równocześnie:

- 1) sporządzone w postaci elektronicznej, w formacie uzgodnionym z organem wypłacającym, zbiorcze zestawienie świadczeń ratowniczych przyznanych w danym miesiącu,

2) kopie wniosków i decyzji, o których mowa w art. 17 ust. 6, poświadczonych za zgodność z oryginałem, wydanych w danym miesiącu
– w terminie 7 dni po upływie miesiąca, w którym zostały przyznane świadczenia ratownicze.

4. W przypadku niezgodności liczby przekazanych kopii wniosków i decyzji z liczbą świadczeń ratowniczych zawartych w zbiorczym zestawieniu świadczeń ratowniczych przyznanych w danym miesiącu są one łącznie niezwłocznie zwracane przekazującemu je właściwemu komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej. Po skorygowaniu niezgodności, w terminie najpóźniej 3 dni od dnia otrzymania zwróconych kopii wniosków i decyzji, o których mowa w art. 17 ust. 6, oraz zbiorczego zestawienia świadczeń ratowniczych przyznanych w danym miesiącu właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej ponownie przekazuje je organowi wypłacającemu.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres danych zawartych w zbiorczym zestawieniu świadczeń ratowniczych przyznanych w danym miesiącu, mając na względzie konieczność zapewnienia informacji niezbędnych do wypłaty świadczenia ratowniczego.

Art. 19. 1. Organ przyznający zawiadamia organ wypłacający o braku albo ustaniu prawa do świadczenia ratowniczego lub o zmianach w zakresie danych wskazanych we wniosku o przyznanie świadczenia ratowniczego w terminie 7 dni od dnia uzyskania informacji w tym zakresie.

2. Organ przyznający zawiadamia organ wypłacający o braku prawa do świadczenia ratowniczego, jeśli okaże się, że nie zaistniał którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania prawa do świadczenia ratowniczego.

3. Prawo do świadczenia ratowniczego ustaje wraz ze śmiercią osoby uprawnionej.

4. Do wstrzymania oraz do wznowienia wypłaty świadczenia ratowniczego stosuje się odpowiednio art. 45 lub art. 46 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej,

Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1280, 1429 i 1834), zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową”.

4a. W razie śmierci osoby, która złożyła wniosek o przyznanie świadczenia ratowniczego, świadczenie ratownicze należne jej do dnia śmierci przysługuje na zasadach określonych w art. 47 ustawy zaopatrzeniowej.

4b. Wniosek o dalsze prowadzenie postępowania o przyznanie świadczenia ratowniczego składa się do organu przyznającego.

4c. Jeżeli osoba, która złożyła wniosek o przyznanie świadczenia ratowniczego, zmarła po wydaniu decyzji w sprawie przyznania świadczenia ratowniczego i nie pobrała należnej wypłaty z tego tytułu, wniosek o dokonanie wypłaty świadczenia ratowniczego składa się do organu wypłacającego.

4d. Wypłata świadczeń ratowniczych osobom zamieszkałym za granicą następuje po zakończeniu każdego kwartału na zasadach określonych w art. 132 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

5. W razie śmierci osoby uprawnionej do świadczenia ratowniczego wstrzymanie wypłaty tego świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym osoba uprawniona do świadczenia ratowniczego zmarła.

6. Organ wypłacający jest uprawniony do bezpłatnego pozyskiwania drogą elektroniczną z rejestru PESEL informacji o śmierci osób uprawnionych do świadczenia ratowniczego.

Art. 20. 1. Kwota świadczenia ratowniczego podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 marca.

2. Organ wypłacający dokonuje waloryzacji kwoty świadczenia ratowniczego z urzędu.

3. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia ratowniczego w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym przeprowadza się waloryzację, przez wskaźnik waloryzacji, o którym mowa w art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Wysokość kwoty świadczenia ratowniczego, ustalonej w sposób określony w ust. 3, zaokrąglą się do pełnych złotych w górę.

5. Waloryzacja kwoty świadczenia ratowniczego nie wymaga wydania decyzji.

6. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza, w drodze komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji, należną od terminu waloryzacji kwotę świadczenia ratowniczego.

Art. 21. 1. Do nienależnie pobranych świadczeń ratowniczych stosuje się odpowiednio art. 49 ustawy zaopatrzeniowej.

2. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wystawca instrumentu płatniczego są obowiązani zwrócić organowi wypłacającemu kwoty świadczeń ratowniczych przekazane na ten rachunek albo instrument płatniczy za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć osoby uprawnionej do świadczenia ratowniczego.

Art. 22. 1. Organ wypłacający jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do wypłaty świadczenia ratowniczego oraz do żądania i dochodzenia nienależnie pobranego świadczenia ratowniczego.

2. Zabezpieczenia przetwarzania danych osobowych przez organ wypłacający polegają co najmniej na:

- 1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;
- 2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania poufności tych danych.

Art. 23. Właściwy komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej prowadzi rejestr przyznaných świadczeń ratowniczych oraz przekazuje informacje w nim zawarte właściwym wójtom (burmistrzom, prezydentom miast).

Art. 24. Strażacy ratownicy OSP biorący udział w działaniach związanych z ochroną przeciwpożarową korzystają z ochrony przewidzianej w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17) dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 25. Strażakowi ratownikowi OSP przysługuje prawo do używania środków ochrony indywidualnej takich jak przeznaczone dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 26. Wymagania, o których mowa w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 29a ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, mają odpowiednio zastosowanie do strażaków ratowników OSP biorących udział w działaniach ratowniczych oraz akcjach ratowniczych, a także w szkoleniach i ćwiczeniach.

Art. 27. 1. Strażakowi ratownikowi OSP oraz osobie, której przyznano świadczenie ratownicze, mogą przysługiwać dodatkowe świadczenia.

2. Dodatkowe świadczenia, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznane przez:

- 1) ministrów innych niż wymieniony w ust. 3;
- 2) jednostki samorządu terytorialnego;
- 3) przedsiębiorców.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może zawrzeć umowę z podmiotem, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, w celu przyznania dodatkowych świadczeń, w szczególności zniżek dla strażaków ratowników OSP lub osób, którym przyznano świadczenie ratownicze, na przejazdy środkami transportu publicznego oraz udział w przedsięwzięciach kulturalno-oświatowych i sportowych.

4. W uzasadnionych przypadkach dodatkowe świadczenie może przyznać minister właściwy do spraw wewnętrznych.

5. W przypadku przyznania strażakom ratownikom OSP lub osobom, którym przyznano świadczenie ratownicze, dodatkowych świadczeń przez podmioty, o których mowa w ust. 2, wykaz tych świadczeń oraz podmiotów je przyznających jest niezwłocznie przekazywany ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

Art. 28. 1. Wykaz dodatkowych świadczeń oraz podmiotów, o których mowa w art. 27 ust. 2, minister właściwy do spraw wewnętrznych zamieszcza na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej.

2. Wykaz dodatkowych świadczeń oraz podmiotów jest aktualizowany w przypadku zmiany świadczenia lub podmiotu, który je przyznał.

Art. 29. 1. Strażak ratownik OSP, na czas pełnienia tej funkcji, oraz osoba posiadająca uprawnienie do świadczenia ratowniczego, na czas posiadania uprawnienia do tego świadczenia, otrzymuje w celu identyfikacji i korzystania z dodatkowych świadczeń, o których mowa w art. 27, legitymację, która zawiera następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;

- 2) fotografię;
- 3) numer legitymacji;
- 4) nazwę jednostki ochotniczej straży pożarnej;
- 5) podmiot wydający;
- 6) datę wydania legitymacji.

1a. Podmiot wydający legitymacje prowadzi ewidencję wydanych legitymacji.

1b. Podmiot wydający legitymacje jest administratorem danych przetwarzanych w ewidencji wydanych legitymacji.

1c. W ewidencji wydanych legitymacji gromadzi się dane, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3, 4 i 6, oraz informacje o wymianie i unieważnieniu legitymacji.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb wydawania legitymacji,
- 2) rodzaj i wzór legitymacji,
- 3) podmiot właściwy do wydawania legitymacji,
- 4) przypadki, w których legitymacja podlega zwrotowi, wymianie lub unieważnieniu,
- 5) tryb postępowania w przypadku utraty legitymacji

– mając na uwadze potrzebę zapewnienia właściwej identyfikacji strażaka ratownika OSP lub osoby posiadającej uprawnienie do świadczenia ratowniczego oraz potrzebę zabezpieczenia legitymacji przed fałszerstwem i zapewnienia jej właściwej ochrony.

Art. 30. 1. Strażakowi OSP oraz członkowi młodzieżowej drużyny pożarnej, mogą być przyznane wyróżnienia:

- 1) Odznaka Świętego Floriana „Za Zasługi dla Społeczności Lokalnej”, którą przyznaje się osobom wyróżniającym się w podejmowaniu działań w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska;
- 2) przedstawienie do orderu lub odznaczenia na podstawie odrębnych ustaw.

1a. Odznakę, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nadaje minister właściwy do spraw wewnętrznych z własnej inicjatywy lub na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

1b. Wniosek o nadanie odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej składa z własnej inicjatywy lub z inicjatywy:

- 1) wojewody;
- 2) komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej;

- 3) organu administracji zespolonej lub organu administracji niezespolonej;
- 4) organu jednostki samorządu terytorialnego;
- 5) Szefa Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej;
- 6) prezesa ochotniczej straży pożarnej.

1c. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej prowadzi ewidencję osób wyróżnionych odznaką, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

1d. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej jest administratorem danych przetwarzanych w ewidencji, o której mowa w ust. 1c.

1e. W ewidencji, o której mowa w ust. 1c, gromadzi się następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer PESEL;
- 3) nazwę siedziby ochotniczych straży pożarnych;
- 4) datę nadania odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór i sposób nadawania odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
- 2) wzór wniosku o nadanie odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
- 3) wzór dyplomu stwierdzającego nadanie odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
- 4) tryb przedstawiania wniosku o nadanie odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
- 5) tryb wręczania odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1, wraz z dyplomem,
- 6) sposób noszenia odznaki, o której mowa w ust. 1 pkt 1

– kierując się uroczystym charakterem wręczania odznaki, potrzebą ujednoczenia sposobu składania wniosku oraz wzornictwem stosowanym w polskiej falerystyce.

Art. 31. 1. Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast), zastępcy wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), skarbnicy gmin, sekretarze gmin, kierownicy jednostek organizacyjnych gminy, osoby zarządzające i członkowie organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi, inne osoby wydające decyzje administracyjne w imieniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz radni mogą być członkami władz ochotniczych straży pożarnych, w tym ochotniczych straży pożarnych prowadzących działalność gospodarczą z wykorzystaniem mienia komunalnego.

2. Do radnych powiatu, radnych województwa, zarządu powiatu, zarządu województwa, skarbnika powiatu, skarbnika województwa, sekretarza powiatu, sekretarza województwa, osób wydających decyzje administracyjne w imieniu

starosty, osób wydających decyzje w imieniu marszałka województwa, kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, kierowników jednostek organizacyjnych województwa i osób zarządzających lub członków organu zarządzającego powiatową osobą prawną oraz wojewódzką osobą prawną ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4

Finansowanie ochotniczych straży pożarnych

Art. 32. 1. Koszty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych są pokrywane w szczególności z:

- 1) budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) środków z budżetu państwa przekazywanych Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej;
- 3) wpływów instytucji ubezpieczeniowych, o których mowa w art. 38 i art. 39 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej;
- 4) środków pochodzących od osób fizycznych i osób prawnych przekazywanych w szczególności w formie dobrowolnych składek lub darowizn;
- 5) środków pochodzących ze zbiorów publicznych;
- 6) środków własnych.

2. Środki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, są przekazywane w formie dotacji na realizację zadań określonych w art. 3 pkt 1–12 oraz art. 4 ust. 1, na podstawie wniosków złożonych przez ochotniczą straż pożarną do Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej za pośrednictwem komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej właściwego ze względu na teren działania ochotniczej straży pożarnej, która złożyła wniosek.

3. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej przekazuje środki, o których mowa w ust. 2, na podstawie umowy zawartej z ochotniczą strażą pożarną.

4. Umowa, o której mowa w ust. 3, wymaga pod rygorem nieważności formy pisemnej lub złożenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej opatrzonej podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

5. Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać ochotniczym strażom pożarnym dodatkowe środki pieniężne również w formie dotacji.

Art. 32a. 1. Na dofinansowanie zadań własnych z zakresu ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, gminy mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa.

2. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów.

3. Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.¹⁾).

Art. 33. 1. Nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostające w posiadaniu ochotniczej straży pożarnej mogą być odpłatnie wykorzystywane do innych społecznie użytecznych celów określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej.

2. Środki uzyskane z tytułu, o którym mowa w ust. 1, pozostają w dyspozycji zarządu OSP z przeznaczeniem na działalność statutową.

Art. 34. 1. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 3 pkt 8–15, ochotnicze straże pożarne mogą organizować imprezy, podczas których zapewniają porządek oraz bezpieczeństwo osobom obecnym na imprezie.

2. Na organizację imprezy spełniającej kryteria imprezy masowej, o której mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 616), w miejscu innym niż nieruchomości zarządzane przez ochotnicze straże pożarne jest wymagana zgoda wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce organizacji imprezy.

3. Zgodę, o której mowa w ust. 2, wydaje się na wniosek ochotniczej straży pożarnej, złożony co najmniej 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia imprezy.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera:

- 1) wskazanie ochotniczej straży pożarnej będącej organizatorem imprezy;
- 2) rodzaj i nazwę imprezy;
- 3) informację o miejscu oraz terminie rozpoczęcia i zakończenia imprezy;
- 4) informację o przewidywanej liczbie uczestników imprezy;
- 5) wskazanie osoby reprezentującej ochotniczą straż pożarną w sprawach bezpieczeństwa imprezy oraz informacje umożliwiające kontakt z tą osobą.

5. Przepisów ust. 2–4 nie stosuje się, jeżeli przepisy odrębne wymagają zezwolenia na organizację imprezy lub zawiadomienia właściwego organu.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1273, 1407, 1429, 1641, 1693 i 1872.

6. Dochody z imprez są przeznaczane na realizację zadań ustawowych ochotniczych straży pożarnych.

Rozdział 5

Majątek ochotniczych straży pożarnych

Art. 35. 1. Ochotnicze straże pożarne prowadzą ewidencję majątku niezbędnego do prowadzenia działań ratowniczych oraz udziału w akcjach ratowniczych.

2. W skład ewidencji, o której mowa w ust. 1, wchodzi:

- 1) ewidencja materiałowa;
- 2) ewidencja przedmiotów nietrwałych;
- 3) ewidencja środków trwałych;
- 4) ewidencja wyposażenia osobistego.

3. Osobą odpowiedzialną za dokonywanie wpisów do ewidencji majątku jest członek zarządu OSP, któremu powierzono taką funkcję.

4. Na wniosek zarządu OSP gmina bezpłatnie prowadzi ewidencję majątku, księgowość oraz rachunkowość ochotniczej straży pożarnej.

Art. 36. 1. W przypadku likwidacji ochotniczej straży pożarnej stosuje się art. 38 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach.

2. Majątek stanowiący wyposażenie przeznaczone na potrzeby prowadzonych działań ratowniczych, który zakupiono przy udziale środków pochodzących z budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, jest przekazywany jednostce ochrony przeciwpożarowej zapewniającej utrzymanie właściwego zabezpieczenia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem mieszkańcom gminy, na terenie której działała likwidowana ochotnicza straż pożarna.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach

Art. 37–47. (pominięte)

Rozdział 7

Przepisy dostosowujące, przejściowe i przepis końcowy

Art. 48. Uchwały, o których mowa w art. 15 ust. 2, podejmuje się po raz pierwszy w terminie do dnia 30 czerwca 2022 r.

Art. 49. Statuty ochotniczych straży pożarnych uchwalone przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują moc.

Art. 50. 1. Członkom ochotniczych straży pożarnych, o których mowa w art. 19 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, którzy ukończyli 65 lat – w przypadku mężczyzn i 60 lat – w przypadku kobiet oraz przez co najmniej 25 lat – w przypadku mężczyzn i 20 lat – w przypadku kobiet brali bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, przysługuje świadczenie ratownicze, o którym mowa w art. 16.

2. Osobom, które ukończyły 65 lat – w przypadku mężczyzn i 60 lat – w przypadku kobiet oraz przez co najmniej 25 lat – w przypadku mężczyzn i 20 lat – w przypadku kobiet spełniły łącznie następujące warunki:

- 1) brały bezpośredni udział w działaniach ratowniczych jako członkowie ochotniczych straży pożarnych, o których mowa w ust. 1,
- 2) brały bezpośredni udział w działaniach ratowniczych jako strażacy ratownicy OSP

– przysługuje świadczenie ratownicze, o którym mowa w art. 16.

3. Potwierdzeniem bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych jest:

- 1) od 1 stycznia 2022 r. – dokumentacja prowadzona przez Państwową Straż Pożarną;
- 2) od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2021 r. – dokumentacja prowadzona przez Państwową Straż Pożarną lub pisemne oświadczenie 3 świadków, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 4 i 5;
- 3) do 31 grudnia 2011 r. – pisemne oświadczenie 3 świadków, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 4 i 5.

4. Świadkiem nie może być:

- 1) małżonek, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty do drugiego stopnia wnioskodawcy;
- 2) osoba związana z wnioskodawcą tytułem przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 3) osoba pozostająca wobec wnioskodawcy w stosunku podrzędności służbowej;
- 4) osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione umyślnie przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

5. Co najmniej jednym ze świadków jest osoba, która pełniła funkcje publiczne lub była zatrudniona w urzędzie obsługującym organ administracji samorządowej w okresie, który ma potwierdzić bezpośredni udział wnioskodawcy w działaniach ratowniczych. Pełnienie funkcji publicznej lub zatrudnienie w urzędzie obsługującym organ administracji samorządowej, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie jest wymagane dla całego okresu, który ma potwierdzić.

6. Właściwy wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, w terminie 30 dni od dnia otrzymania oświadczenia, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, opinię dotyczącą jego wiarygodności. Wezwanie, o którym mowa w ust. 8, przedłuża termin o 30 dni.

6a. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, podlega zatwierdzeniu przez właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, które jest dokonywane w toku postępowania administracyjnego, o którym mowa w art. 17.

7. Oświadczenie składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

8. Właściwy wójt (burmistrz, prezydent miasta), w celu sporządzenia opinii, o której mowa w ust. 6, może wezwać wnioskodawcę do przekazania dodatkowych dokumentów, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni.

9. Właściwy komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej odmawia zatwierdzenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, w przypadku gdy uzna, że oświadczenie to lub przekazane dodatkowe dokumenty nie są obiektywne lub w nienależyty sposób potwierdzają fakt bezpośredniego udziału wnioskodawcy w działaniach ratowniczych. Odmowa zatwierdzenia oświadczenia następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Art. 51. 1. Osobie, która złoży wniosek o przyznanie świadczenia ratowniczego w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przyznaje się prawo do świadczenia ratowniczego od miesiąca wejścia w życie ustawy, o ile w miesiącu wejścia w życie ustawy spełnia wszystkie niezbędne warunki do nabycia prawa do świadczenia ratowniczego.

2. Do przyznania świadczenia ratowniczego, o którym mowa w ust. 1, jego wypłaty i obsługi stosuje się art. 16–22.

Art. 52. Pierwsza wypłata świadczeń ratowniczych dla osób, o których mowa w art. 16, art. 47²⁾ i art. 50, nastąpi nie później niż w terminie 9 miesięcy od pierwszego dnia miesiąca, w którym ustawa weszła w życie, z wyrównaniem od miesiąca przyznania prawa do świadczenia ratowniczego.

Art. 53. Pierwsza waloryzacja kwoty świadczenia ratowniczego zostanie przeprowadzona od dnia 1 marca 2023 r.

Art. 54. 1. W okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy właściwy wójt (burmistrz, prezydent miasta) powiadamia organ wypłacający o śmierci osoby, której przyznano świadczenie ratownicze.

2. W przypadku uzyskania przez organ wypłacający pełnej funkcjonalności systemu pozwalającej na bezpłatne pozyskiwanie drogą elektroniczną z rejestru PESEL informacji o śmierci osób uprawnionych do świadczenia ratowniczego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, organ wypłacający powiadomi niezwłocznie o tym fakcie komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej, którzy przekażą tę informację właściwym wójtom (burmistrzom, prezydentom miast).

Art. 55. 1. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 38³⁾ zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 38³⁾, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 32 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 41⁴⁾, w brzmieniu dotychczasowym, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 32 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 41⁴⁾, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

²⁾ Artykuł 47 zawiera zmiany do ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich.

³⁾ Artykuł 38 zawiera zmiany do ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej.

⁴⁾ Artykuł 41 zawiera zmiany do ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

3. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 46 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 42⁵⁾, w brzmieniu dotychczasowym, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 42⁵⁾, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 56. 1. Maksymalny limit wydatków budżetu państwa przeznaczonych na realizację zadań wynikających z ustawy wynosi w:

- 1) 2022 r. – 242 431 800 zł;
- 2) 2023 r. – 365 264 971 zł;
- 3) 2024 r. – 416 356 052 zł;
- 4) 2025 r. – 478 239 502 zł;
- 5) 2026 r. – 535 733 534 zł;
- 6) 2027 r. – 596 640 137 zł;
- 7) 2028 r. – 660 484 603 zł;
- 8) 2029 r. – 729 500 796 zł;
- 9) 2030 r. – 802 360 685 zł;
- 10) 2031 r. – 886 427 465 zł.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego półrocza i na koniec każdego roku kalendarzowego oraz w razie konieczności wdraża mechanizm korygujący określony w ust. 3.

3. W przypadku zagrożenia przekroczeniem lub przekroczenia w danym roku budżetowym limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw wewnętrznych wprowadza mechanizm korygujący polegający na zmniejszeniu wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy.

4. Mechanizm korygujący, o którym mowa w ust. 3, może polegać na ograniczaniu wydatków na szkolenia i obsługę finansową świadczeń, z wyłączeniem świadczeń, o których mowa w art. 16, art. 47²⁾ i art. 50, oraz na pokrycie kosztów wydania legitymacji, o której mowa w art. 29.

Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem art. 44, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

⁵⁾ Artykuł 42 zawiera zmiany do ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne.